Tiyatro Türleri ve Modern Türk Tiyatrosu

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Trajedi:** Hayatın acıklı yönlerini yansıtır; seyircide korku ve acıma duyguları uyandırarak ders vermeyi amaçlar. Konularını tarih ve mitolojiden alır, kahramanları soylu ya da olağanüstü kişilerdir; klasik örnekleri manzumdur.
- **Komedi:** Seyirciyi güldürürken düşündürür; insanların ve toplumun gülünç yönlerini, kusurlarını eleştirir. Konularını günlük hayattan alır, kişileri çoğunlukla halktandır. Örnek: Molière'in **Cimri** adlı oyunu.
- **Dram:** Trajedi ile komedinin birleşiminden doğmuştur; hayatın acıklı ve gülünç yönlerini bir arada yansıtır. Konusunu tarihten ya da günlük hayattan alır, kişileri toplumun her kesiminden seçilir.
- **Modern Türk tiyatrosunun doğuşu (Tanzimat):** Batılı anlamda ilk yerli oyun **Şinasi**'nin **Şair Evlenmesi** (1860) adlı tek perdelik komedisidir. **Namık Kemal**'in **Vatan yahut Silistre** adlı oyunu vatan sevgisini işler. **Ahmet Vefik Paşa**, Molière'den yaptığı uyarlamalarla tanınır; **Abdülhak Hâmit Tarhan** tarihî konulu manzum oyunlar yazmıştır.
- **Cumhuriyet dönemi:** Oyunlar millî kimlik, tarih bilinci, köy-kent, toplumsal sorunlar gibi konulara yönelir. 1960'larda **Haldun Taner** ve **Turgut Özakman**, meddah, Karagöz ve orta oyununun biçimlerini modern tiyatro teknikleriyle buluşturur; Haldun Taner'in **Keşanlı Ali Destanı** bu anlayışın en tanınmış örneğidir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Tiyatro türlerini özellikleriyle eşleştiriniz.
1. trajedi 2. komedi 3. dram
a) Hayatın acıklı ve gülünç yönlerini bir arada yansıtır.
b) İnsanların kusurlarını güldürerek eleştirir; kişileri çoğunlukla halktandır.
c) Seyircide korku ve acıma uyandırır; kahramanları soylu ya da olağanüstü kişilerdir.

2 Batılı anlamda yazılmış ilk yerli Türk tiyatro eseri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Cimri
B) Keşanlı Ali Destanı
C) Vatan yahut Silistre
D) İntibah
E) Şair Evlenmesi

3 "Oyunun kahramanı, mahallede herkese borç veren ama kendi evinde mumu bile yakmayan bir tüccar. Parasını saklamak için yaptığı gülünç planlar, seyirciyi kahkahaya boğarken aç gözlülüğün insanı nasıl yalnızlaştırdığını da düşündürüyor."
Tanıtımı yapılan oyun hangi türe örnektir?

A) Trajedi B) Radyo tiyatrosu C) Dram D) Komedi E) Monolog

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Trajedide olaylar genellikle mutlu sonla biter.
( ) Komedi, konularını çoğunlukla günlük hayattan alır.
( ) Dram, acıklı ve gülünç unsurları bir arada barındırır.
( ) Vatan yahut Silistre, Namık Kemal'in tiyatro eseridir.

5 Boşlukları doldurunuz.
a) Şair Evlenmesi adlı oyunun yazarı ..... 'dir.
b) Hayatın acıklı yönlerini yansıtan, kahramanları soylu kişiler olan tiyatro türüne ..... denir.
c) Keşanlı Ali Destanı adlı oyunun yazarı ..... 'dır.

6 "Oyun, kahramanlığıyla ün salmış bir hükümdarın, kıskançlığı yüzünden en sadık komutanını ölüme göndermesini ve ardından yaşadığı vicdan azabıyla çöküşünü anlatıyor. Seyirci son perdede derin bir acı ve korkuyla salondan ayrılıyor."
Tanıtımı yapılan oyun hangi türe örnektir?
A) Dram B) Trajedi C) Komedi D) Karagöz E) Orta oyunu

7 Molière'in **Cimri** adlı oyunu hangi tiyatro türüne örnektir?
A) Komedi B) Dram C) Epik tiyatro D) Trajedi E) Radyo tiyatrosu

8 "Oyun, bir liman kasabasında balıkçılık yapan bir ailenin kıtlık yılında yaşadıklarını anlatıyor. Evin küçük oğlunun şakaları zaman zaman seyirciyi güldürse de babanın borçları yüzünden teknesini kaybetmesi salonu hüzne boğuyor."
Tanıtımı yapılan oyun en çok hangi türün özelliklerini taşır?
A) Monolog B) Trajedi C) Meddah D) Dram E) Komedi

9 Aşağıdakilerden hangisi modern Türk tiyatrosunun **Tanzimat** döneminde ortaya çıktığını gösteren bir örnektir?
A) Orta oyununun meydanlarda oynanması
B) Karagöz oyunlarının sahnelenmesi
C) Meddahların kahvehanelerde hikâye anlatması
D) Haldun Taner'in Keşanlı Ali Destanı'nı yazması
E) Şinasi'nin Şair Evlenmesi'ni yazması

10 Trajedi ile komediyi **konu**, **kişiler** ve **seyircide uyandırılan duygu** bakımından karşılaştırınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Namık Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangileri **doğrudur**?
I. Vatan yahut Silistre adlı bir tiyatro eseri yazmıştır.
II. İntibah adlı romanın yazarıdır.
III. Batılı anlamda yazılmış ilk yerli tiyatro eserinin yazarıdır.
A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

12 Cumhuriyet dönemi tiyatrosunda tarihî konulu oyunların yazılmasının temel amaçlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?
A) Geleneksel tiyatroyu tamamen ortadan kaldırmak
B) Gelecek nesillere tarih bilinci ve millî kimlik duygusu kazandırmak
C) Saray hayatını övmek
D) Yalnızca seyirciyi güldürmek
E) Batı mitolojisini tanıtmak

13 1960'larda Haldun Taner ve Turgut Özakman'ın oyunlarında görülen yenilik aşağıdakilerden hangisidir?
A) Geleneksel Türk tiyatrosunun biçimlerini modern tiyatro teknikleriyle birleştirmeleri
B) Yalnızca Yunan trajedilerini çevirmeleri
C) Manzum trajediler yazmaları
D) Tiyatroyu yalnızca radyoda yayımlamaları
E) Oyunlarında diyaloga hiç yer vermemeleri

14 Aşağıdaki eser – yazar eşleştirmelerinden hangisi **yanlıştır**?
A) Vatan yahut Silistre – Namık Kemal
B) Keşanlı Ali Destanı – Haldun Taner
C) Şair Evlenmesi – Şinasi
D) Keşanlı Ali Destanı – Namık Kemal
E) Cimri – Molière

15 "Oyunda sahneye çıkan bir anlatıcı, olayları seyirciye doğrudan anlatıyor, oyuncular şarkılar söylüyor, sahneler hızla birbirini izliyor. Seyirci olayların içine kapılmak yerine, gördüklerini eleştirel bir gözle değerlendirmeye çağrılıyor."
Bu açıklama aşağıdaki tiyatro anlayışlarından hangisine en uygundur?

A) Geleneksel öğelerle beslenen epik (anlatıcılı) tiyatro
B) Radyo tiyatrosu
C) Klasik trajedi
D) Monolog tiyatrosu
E) Gölge oyunu

16 Aşağıdakilerden hangisi **komedi** türünün amaçlarından biri değildir?

A) Seyirciyi eğlendirirken düşündürmek
B) İnsanların kusurlarını eleştirmek
C) Toplumsal aksaklıkları güldürerek göstermek
D) Gülünç tipler aracılığıyla ders vermek
E) Seyircide korku ve acıma duygusu uyandırarak onu arındırmak

17 Tanzimat döneminde tiyatronun bir **eğitim ve düşünce aracı** olarak görülmesinin nedenini bir-iki cümleyle açıklayınız.

18 Aşağıdakilerden hangisi **dram** türünün ortaya çıkışının nedenlerinden biri olarak gösterilebilir?

A) Seyirciyi yalnızca güldürme amacı
B) Oyunların manzum yazılması zorunluluğu
C) Hayatın yalnızca acıklı ya da yalnızca gülünç olmadığı, ikisini birlikte barındırdığı düşüncesi
D) Mitolojik konulara duyulan ilginin artması
E) Tiyatroda yalnızca soylu kişilerin anlatılması isteği

19 Aşağıdaki sanatçılardan hangisi **Molière**'in oyunlarını Türkçeye uyarlamasıyla tanınır?

A) Haldun Taner
B) Ahmet Vefik Paşa
C) Mehmet Âkif Ersoy
D) Sehî Bey
E) Mehmet Rauf

20 Geleneksel Türk tiyatrosu ile Batı etkisindeki modern tiyatro arasındaki iki farkı yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Modern Türk tiyatrosu, Batı'dan aldığı sahne tekniklerini kendi geleneğinden gelen anlatıcı, tip ve söz oyunlarıyla harmanladıkça özgün bir kimlik kazandı. Batı'yı yalnızca taklit eden oyunlar kısa sürede unutuldu; geleneği yeniden yorumlayanlar ise bugün hâlâ sahneleniyor."
Bu parçadan aşağıdakilerin hangisi **çıkarılabilir**?

A) Modern Türk tiyatrosunun kalıcılığı, gelenek ile yeniliği bir araya getirmesine bağlıdır.
B) Anlatıcı yalnızca Batı tiyatrosunda kullanılır.
C) Bütün modern oyunlar bugün sahnelenmektedir.
D) Geleneksel tiyatro tamamen terk edilmelidir.
E) Batı tiyatrosu Türk tiyatrosuna hiç katkı sağlamamıştır.

22 Bir tiyatro eseriyle ilgili şu bilgiler veriliyor:
• Konusunu tarihten alır.
• Kişileri arasında hükümdarlar ve komutanlar vardır.
• Kahraman, kendi hatası yüzünden yıkıma sürüklenir.
• Seyircide korku ve acıma uyandırır.
Bu bilgilere göre oyunla ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenebilir**?

A) Komedi türüne örnektir.
B) Trajedi türünün özelliklerini taşımaktadır.
C) Kişileri halktan seçilmiştir.
D) Günlük hayattan alınmış bir konuyu işler.
E) Mutlu sonla bitmektedir.

23 Aşağıdakilerden hangileri Cumhuriyet dönemi tiyatrosunda sıkça işlenen konulardandır?
I. Millî kimlik ve tarih bilinci
II. Köyden kente göç ve toplumsal sorunlar
III. Yalnızca mitolojik tanrıların maceraları

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III

24 "Tanzimat'ın ilk oyun yazarları sahneyi bir kürsü gibi kullandı: Kişiler bazen uzun uzun nutuk atar, vatan, hürriyet ve aile üzerine öğütler verirdi. Bu yüzden oyunlar sanatsal açıdan kusurlu bulunsa da dönemin fikir hayatına damgasını vurdu."
Bu parçada Tanzimat tiyatrosuyla ilgili aşağıdakilerden hangisine **değinilmemiştir**?

A) Oyunların toplumsal etkisine
B) Oyunlarda işlenen düşüncelere
C) Oyunların sanatsal zayıflıklarına
D) Oyunların öğretici amacına
E) Oyunların sahnelenmesinde kullanılan dekor ve kostümlere

25 Aşağıdaki durumlardan hangisi bir oyunun **dram** türünde olduğunu gösteren en güçlü ipucudur?

A) Oyunun mitolojik bir konuyu işlemesi
B) Oyunun yalnızca soylu kişileri konu alması
C) Oyunda bir ailenin yıkımı anlatılırken bir yandan da gülünç tiplere ve komik sahnelere yer verilmesi
D) Oyunun baştan sona güldürücü olması
E) Oyunun manzum olarak yazılması

26 Günümüzde tiyatro yazacak bir öğrencinin, meddah ya da orta oyunu geleneğinden hangi iki unsuru modern bir oyunda kullanabileceğini yazınız ve bunun oyuna katkısını bir cümleyle açıklayınız.

27 "Bir komedinin başarısı, seyircinin güldüğü kişide kendini görmesiyle ölçülür. Güldüğümüz cimri, kıskanç ya da kendini beğenmiş tip, aslında hepimizin içinde bir parça vardır."
Bu parçaya göre komedinin temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Soylu kişilerin trajik sonunu göstermek
B) Seyirciyi yalnızca eğlendirmek
C) Mitolojik kahramanları tanıtmak
D) Seyirciyi güldürürken kendi kusurlarıyla yüzleştirmek
E) Tarihî olayları öğretmek

28 Aşağıdakilerden hangisi, modern Türk tiyatrosunun gelişimini doğru sırayla (eskiden yeniye) veren bir sıralamadır?

A) Keşanlı Ali Destanı'nın yazılması → Şair Evlenmesi'nin yazılması → Vatan yahut Silistre'nin yazılması
B) Şair Evlenmesi'nin yazılması → 1960'larda epik tiyatro denemeleri → Tanzimat'ta ilk yerli oyunlar
C) Şair Evlenmesi'nin yazılması → Cumhuriyet'te tarihî ve toplumsal oyunların artması → 1960'larda geleneksel biçimlerle modern tekniklerin buluşması
D) 1960'larda geleneksel biçimlerle modern tekniklerin buluşması → Şair Evlenmesi'nin yazılması → Cumhuriyet'te tarihî oyunların artması
E) Cumhuriyet'te tarihî oyunların artması → Şair Evlenmesi'nin yazılması → 1960'larda epik tiyatro denemeleri

29 "Bir oyun yazarı, tarihî bir kahramanı sahneye taşırken onu bir heykel gibi donuk bırakmamalıdır. Seyirci, o kahramanın da korktuğunu, tereddüt ettiğini, yanıldığını görmelidir ki onu kendine yakın hissetsin."
Bu parçada tarihî oyunlar için önerilen yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarihî kişilerin insani yönleriyle, iç dünyalarıyla canlandırılması
B) Tarihî oyunlarda yalnızca savaş sahnelerine yer verilmesi
C) Tarihî kişilerin kusursuz kahramanlar olarak gösterilmesi
D) Tarihî olayların yalnızca belgelerle aktarılması
E) Tarihî kişilerin sahnede hiç konuşturulmaması

30 "Tiyatroyu sinemadan ayıran en önemli şey, her gösterinin yalnızca bir kez yaşanmasıdır. Aynı oyun ertesi akşam yine sahnelenir; ama oyuncunun sesi, seyircinin nefesi, salonun havası asla aynı olmaz."
Bu parçada asıl vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tiyatro salonlarının havalandırılması gerektiği
B) Tiyatronun her temsilinin kendine özgü ve tekrarlanamaz olması
C) Seyircinin oyunları yalnızca bir kez izlemesi gerektiği
D) Sinemanın tiyatrodan daha değerli olması
E) Oyuncuların her akşam farklı metin kullanması

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**